

تاریخ

مراوه تپه / گلستان

نور محمد دانشمند

عکس ها: سید جلیل

حسینی زهرایی

آخرین پنجشنبه اردیبهشت، موعد نکوداشت مختومقلی

روزی است برای نکوداشت شاعری که شعرش انعکاس هویت قومش بود

مختومقلی؛ صدای ترکمن ها

در آن دشت صاف آق توقای توجه هر بیننده‌ای را به خود جلب می‌کند. بنای مزار کنونی شاعر اردیبهشت ماه ۱۳۷۸ با حضور رئیس جمهور فقید ترکمنستان صفرمراد نیازوف و وزیر وقت فرهنگ و ارشاد اسلامی افتتاح شد. از چند سال پیش مسجدی با گنبد سبزرنگ با طرح آلاچیق ترکمن نیز در ضلع غربی آرامگاه مختومقلی ساخته شده است. استاد فقید حاج‌مراد دوردی قاضی از چهره‌های فرهنگی گنبد تلاش‌های بسیاری برای گردآوری دیوان اشعار مختومقلی و مشخص شدن محل مزار و آغاز برگزاری مراسم نکوداشت وی داشته است از این روی وی را عالم ترکمن و خادم مختومقلی نام نهاده‌اند.

میهمانانی که از جاهای مختلف در آق توقای فرود آمده‌اند بنا به سلیقه خود در آن دشت وسیع و تپه‌ماهورهای اطراف چادر و محل اقامت شبانه خود را مشخص می‌کنند و برای برنامه‌های مردمی شب و برنامه رسمی صبح جمعه آماده می‌شوند. البته پیش از آن وقت دارند تا از هیجان مسابقات والیبال و کشتی سنتی «گوروش» که از برنامه‌های جنبی مراسم نکوداشت مختومقلی است لذت ببرند. پس از وقت نماز عشا اندک اندک صدای ساز و دوتار و کمانچه آمیخته با صدای شاعران و بخشی‌ها از چادرها به گوش می‌رسد. نواهایی که تا قبل از اذان صبح ادامه دارد. هر شهری چادر خود را دارد و هر چادر با هنرمندان و شاعران خود به اجرای برنامه‌های هنری می‌پردازد. معمولاً چادر گمیش تپه از چادرهایی است که بسیار مورد استقبال حاضران است و اطراف آن جای سوزن انداختن نیست. صبح روز بعد و پس از بالا آمدن آفتاب و پیش از گرم شدن هوا مراسم رسمی با حضور مقامات و مسئولان برگزار می‌شود. محلی‌های آق توقای از این فرصت بزرگ استفاده می‌کنند و بساط بازار محلی در اطراف آرامگاه برپا می‌کنند. آفتاب بهاری آق توقای داغ است اما بازار محلی این مراسم نیز کمتر از آن نیست. عشق ترکمن‌ها به شاعر نامدارشان همیشگی است و هر ترکمنی در طاقچه خانه‌اش در کنار قرآن کریم دیوان اشعار از مختومقلی دارد. امسال پس از دو سال تعطیلی، نکوداشت مختومقلی این پنجشنبه در آق توقای برگزار خواهد شد.

از بندر ترکمن و گمیشان در کرانه‌های دریای خزر تا آق قلا و گنبد کاووس در قلب ترکمن صحرا، کلاله و مراوه تپه در شرق استان گلستان پیر و جوان و زن و مرد عاشقان شاعر نامدار ترکمن به مقصد آق توقای روانه می‌شوند. آن روز بیشتر خودروها و موتورهای که به سمت شمال شرق گلستان حرکت می‌کنند مقصدشان آق توقای است و مسیرهای منتهی به آق توقای آن روز هر چه به غروب و هر چه به آق توقای نزدیک‌تر می‌شویم شلوغ‌تر و شلوغ‌تر می‌شود. وقتی از شهر مراوه تپه که نزدیک‌ترین شهر به آرامگاه مختومقلی فراغی است به سمت غرب خارج می‌شوید سمت راست جاده رود اترک و سمت چپ تپه‌ماهورهای اطراف آن با مسافرانی که با شما هم‌مسیرند شما را تا آرامگاه مختومقلی فراغی همراهی می‌کنند. ۴۰ کیلومتر که طی کردید تا بلو بزرگی مسیر آرامگاه شاعر را به شما نشان می‌دهد.

در حالی که از روی پل فلزی طولی (عرض رود اترک) عبور می‌کنید روبه‌رویتان گنبد سفید رنگ بلندی با چهارطاق به خوبی نمایان است که مقصد همه مسافران امروز است.

پیش از غروب آفتاب از بلندترین نقطه در اطراف آرامگاه نگاهی به اطراف بیندازید؛ تا چشم کار می‌کند چادر مسافران و خودروهای پارک شده است. منظره‌ای که فقط شب پنجشنبه آخر اردیبهشت هر سال آن را می‌توان دید. اجتماع عظیمی از عاشقان مختومقلی که می‌توان آن را بزرگ‌ترین رویداد فرهنگی منطقه ترکمن صحرا دانست.

آیین نکوداشت مختومقلی فراغی که هر سال در آخرین پنجشنبه و جمعه اردیبهشت ماه در آق توقای برگزار می‌شود هزاران عاشق وی را به آق توقای می‌کشاند. جمعی از عاشقان فرهنگ و ادب ترکمن با همکاری مرکز عشایری گرگان و گنبد نخستین مراسم نکوداشت مختومقلی فراغی را در بهار ۱۳۶۳ در آق توقای برگزار کردند و از آن زمان تاکنون آخرین پنجشنبه و جمعه اردیبهشت ماه هر سال آق توقای پذیرای عاشقان آن حضرت بوده است. آرامگاه مختومقلی فراغی گنبد سفید رنگ چهارطاق با پایه‌های بلندی است که

آخرین پنجشنبه اردیبهشت ماه هر سال، منطقه ترکمن صحرا حال و هوای دیگری دارد. از صبح زود دوستداران فرهنگ و ادب و عاشقان مختومقلی از شهرها و روستاهای اطراف به سمت «آق توقای» محل آرامگاه مختومقلی فراغی حرکت می‌کنند. آق توقای روستای کوچکی در ۴۰ کیلومتری غرب شهرستان مراوه تپه در منتهی‌الیه شمال شرقی استان گلستان است. مخدومقلی فراغی، شاعر و عارف نامدار ترکمن که ۳۰۰ سال پیش در گنبد کاووس به دنیا آمده، بین ترکمن‌های ایران و ترکمنستان جایگاهی مشابه فردوسی دارد. مزار مخدومقلی در ایران در شهرستان مراوه تپه استان گلستان و در روستای آق توقای قرار دارد و هر سال در زادروزش، مراسم مختلفی سر مزارش برگزار می‌شود.